

LIETUVOS ARCHITEKTŲ RŪMAI

Kalvarijų g. 1, LT-09310 Vilnius. Tel. (+370 5) 2754241, el. p. info@architekturumai.lt, www.architekturumai.lt
Atsiskaitomoji sąskaita LT50 7044 0600 0606 7130 AB SEB, kodas 70440. Įstaigos kodas 301111540

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai

2017-12-22 Nr. S17/12/

A. Jakšto g. 4, LT- 01105 Vilnius

El. paštas: info@am.lt; v.kriauciukaite@am.lt

Originalas nebus siunčiamas

DĖL IŠVADŲ PATEIKIMO TEISĖS AKTO PROJEKTUI NR. 17-13250

Lietuvos architektų rūmai (toliau – Architektų rūmai) elektroninėmis ryšio priemonėmis, pakartotiniam susipažinimui ir išvadų pateikimui, gavo patikslintą teisės akto projekto lyginamąjį variantą Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. lapkričio 7 d. įsakymo Nr. D1-738 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ patvirtinimo“ pakeitimo projektas Nr. 17-13250 (toliau – Teisės akto projektas), kuriuo siekiant įgyvendinti Architektūros įstatymo 12 straipsnio 2 ir 3 dalių nuostatas, siūloma papildyti statybos techninio reglamento STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ VIII skyrių naujais 65¹ ir 65² punktais ir atitinkamai patikslinti kitus šio skyriaus punktus bei atlikti kitus redakcinio pobūdžio pakeitimus.

Architektų rūmai, atsižvelgdami į Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 str. įtvirtintus teisėkūros principus, įvertinę pakartotinį Teisės akto projekto turinį, teikia šias išvadas ir pasiūlymus:

Teisės akto projekto 4 dalyje pakeičiančioje statybos techninio reglamento STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ 60 punktą nurodoma: „60. *Statytojas savivaldybės administracijos direktoriui (jo įgaliotam savivaldybės administracijos valstybės tarnautojui) prašymą informuoti visuomenę apie parengtus statinių projektinius pasiūlymus teikia, kai numato rengti statinio projektą: Reglamento 4 priede nurodyto visuomenei svarbaus statinio ar jo dalies; Teritorijų planavimo įstatymo [5.12] 20 straipsnyje nustatytais atvejais; Architektūros įstatymo [5.16¹] 12 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatytais atvejais. Prašyme nurodoma, ar statytojas kartu su pritarimu projektiniams pasiūlymams pageidauja gauti specialiuosius reikalavimus [5.1]. Su prašymu teikiami į kompiuterinę laikmeną įrašyti projektiniai pasiūlymai, projektinių pasiūlymų vaizdinė informacija, 61 punkte nurodyti duomenys apie statinius ar jų dalis, dokumentai, pagrindžiantys, kad projektiniai pasiūlymai suderinti su Statybos įstatymo [5.1] 14 straipsnio 1 dalies 13 ir 15 punktuose nurodytais asmenimis, Architektūros įstatymo [5.16¹] 12 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatytais atvejais gauta išvada ar rekomendacija. Šis reikalavimas taikomas rengiant naujų statinių ir*

rekonstruojamų statinių ar statinių dalių projektinius pasiūlymus, taip pat statinių ar jų dalių paskirties keitimo projektinius pasiūlymus.

Prašymą, projektinius pasiūlymus ir kitus dokumentus teikiant nuotoliniu būdu, pasinaudojant Lietuvos Respublikos statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros informacine sistema „Infostatyba“ (toliau – IS „Infostatyba“) www.planuojustatyti.lt, užpildomi atitinkami laukai, nurodytose vietose pridedami privalomi teikti dokumentai juos formuojant pagal [5.39] nurodytus reikalavimus. Kompiuterinėje laikmenoje docx, odt, xlsx, ods, pdf, tif, jpg, png formatais įrašyti projektiniai pasiūlymai turi būti pasirašyti juos parengusių asmenų elektroniniais parašais.“

Atkreipiame Jūsų dėmesį į tai, kad Lietuvos Respublikos architektūros įstatymo (toliau – Įstatymas) 12 straipsnio 1 dalyje nurodoma, jog projektiniai pasiūlymai statinio architektūriniai išreikšti taip pat rengiami ir dėl architektūriniu, urbanistiniu, valstybiniu ar viešojo intereso požiūriu reikšmingų objektų planavimo ar projektavimo, nurodytų Įstatymo 13 straipsnio 2 dalyje.

Taip pat atkreipiame Jūsų dėmesį, kad aptariamo Teisės akto projekto 4 dalyje pakeičiančioje statybos techninio reglamento STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ 60 punktą nurodoma, kad <...> *Statytojas savivaldybės administracijos direktoriui (jo įgaliotam savivaldybės administracijos valstybės tarnautojui) prašymą informuoti visuomenę apie parengtus statinių projektinius pasiūlymus teikia, kai numato rengti statinio projektą: Reglamento 4 priede nurodyto visuomenei svarbaus statinio ar jo dalies; Teritorijų planavimo įstatymo [5.12] 20 straipsnyje nustatytais atvejais; Architektūros įstatymo [5.161] 12 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatytais atvejais.* Tuo tarpu Statybos techninio reglamento STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ 13 priedo „Projektiniai pasiūlymai“ 2 punkte nurodoma, kad *13 priedo nuostatos taikomos rengiant projektinius pasiūlymus reglamento 60 punkte nurodytais atvejais. Rengiant projektinius pasiūlymus minėtame punkte nenurodytais atvejais, 13 priedo reikalavimai yra rekomendacinio pobūdžio.* Pažymėtina, kad Statybos techninio reglamento STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ 4 priede „Visuomenei svarbių statinių (jų dalių) sąrašas“ prie nurodytų visuomenei svarbių statinių, priskiriamas gyvenamosios paskirties (vieno buto) pastatas, kai naujai statomo gyvenamosios paskirties (vieno buto) pastato bendras plotas didesnis kaip 200 m², tačiau žymiai didesnis daugiabutis gyvenamasis namas iki 5 aukštų visuomenei svarbiu nelaikomas. Į minėtą sąrašą taip pat nėra įtraukti ir komercinės paskirties pastatai, visuomeninės paskirties pastatai ir kt. Akivaizdu, kad esant tokiam statinių suskirstymo reglamentavimui, kai statomas vienbutis statinys, dėl kurio rengti projektinius pasiūlymus ir informuoti visuomenę privaloma, o kai pavyzdžiui dėl rengiamų biurų, viešbučių, pramogų centrų ir kitų statinių projektų, reikalavimai rengti projektinius pasiūlymus tampa rekomendacinio pobūdžio, o visuomenės informavimas neprivalomu, traktuotinas deklaratyviu visuomenės įtraukimu, diskriminuojančiai nustatančiu kur visuomenės dalyvavimas galimas, o kur nepageidaujamas. Esant tokiam, negatyvaus pobūdžio, reglamentuotam statinių suskirstymui ir visuomenės įtraukimui, visuomenė apie tariamai „nesvarbių“ (neįtrauktų į sąrašą) statinių projektavimą sužinos tik prasidėjus projekto realizavimui, t. y. statybos darbams.

Architektų rūmai, atsižvelgdami į tai kas išdėstyta ir siekdami tinkamo Įstatymo įgyvendinimo bei aplinkos kokybės užtikrinimo, siūlo:

1. Teisės akto projekto 4 dalyje pakeičiančioje statybos techninio reglamento STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ 60 punktą išdėstyti sekančiai:

„60. Statytojas savivaldybės administracijos direktoriui (jo įgaliotam savivaldybės administracijos valstybės tarnautojui) prašymą informuoti visuomenę apie parengtus statinių projektinius pasiūlymus teikia, kai numato rengti statinio projektą: Reglamento 4 priede nurodyto visuomenei svarbaus statinio ar jo dalies; Teritorijų planavimo įstatymo [5.12] 20 straipsnyje nustatytais atvejais; **Architektūros įstatymo [5.16¹] 12 straipsnio 2 ir 3 dalyse ir 13 straipsnio 2 dalyje** nustatytais atvejais. Prašyme nurodoma, ar statytojas kartu su pritarimu projektiniams pasiūlymams pageidauja gauti specialiuosius reikalavimus [5.1]. Su prašymu teikiami į kompiuterinę laikmeną įrašyti projektiniai pasiūlymai, projektinių pasiūlymų vaizdinė informacija, 61 punkte nurodyti duomenys apie statinius ar jų dalis, dokumentai, pagrindžiantys, kad projektiniai pasiūlymai suderinti su Statybos įstatymo [5.1] 14 straipsnio 1 dalies 13 ir 15 punktuose nurodytais asmenimis, Architektūros įstatymo [5.16¹] 12 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatytais atvejais gauta išvada ar rekomendacija. Šis reikalavimas taikomas rengiant naujų statinių ir rekonstruojamų statinių ar statinių dalių projektinius pasiūlymus, taip pat statinių ar jų dalių paskirties keitimo projektinius pasiūlymus.

Prašymą, projektinius pasiūlymus ir kitus dokumentus teikiant nuotoliniu būdu, pasinaudojant Lietuvos Respublikos statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros informacine sistema „Infostatyba“ (toliau – IS „Infostatyba“) www.planuojustatyti.lt, užpildomi atitinkami laukai, nurodytose vietose pridedami privalomi teikti dokumentai juos formuojant pagal [5.39] nurodytus reikalavimus. Kompiuterinėje laikmenoje docx, odt, xlsx, ods, pdf, tif, jpg, png formatais įrašyti projektiniai pasiūlymai turi būti pasirašyti juos parengusių asmenų elektroniniais parašais.“

2. Atsižvelgiant į pateiktą argumentaciją dėl Statybos techninio reglamento STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ 4 priede pateikiamo visuomenei svarbių statinių (jų dalių) sąrašo ir 13 priedo 2 punkto, įvertinti esamą situaciją dėl ydingo statinių suskirstymo, lemiančią visuomenės diskriminaciją, kai ji nėra įtraukiama tais atvejais, kai jos nuomonė išties turėtų būti svarbi ir įvertinta, nes tokie statiniai turi tiesioginę įtaką aplinkai, kurioje realizuojami tokie projektai ir inicijuoti visuomenei svarbių statinių sąrašo esminį peržiūrėjimą įtraukiant šiam darbui ne tik platesnę ekspertų auditoriją, bet ir pačią visuomenę.

Teisės akto projekto 6 punkto 2 dalyje papildančioje statybos techninį reglamentą STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ 65¹.2 punktu nurodoma: „65¹.2. kompiuterinę laikmeną su Architektūros įstatymo [5.16¹] 12 straipsnio 3 dalyje nurodytu statinių įrašytais projektiniais pasiūlymais, protokolo ir jo priedų įrašais kartu su prašymu pateikia regioninei architektūros ekspertų tarybai rekomendacijai gauti. Regioninė architektūros ekspertų taryba rekomendaciją parengia per 20 darbo dienų nuo prašymo su priedais gavimo dienos ir raštu pateikia projektuotojui.“

Architektų rūmai, susipažinę su Teisės akto projektu, pakartotinai teikdami išvadą pažymi, kad Įstatymo 18 straipsnio 6 dalyje nurodoma, kad regionines architektūros tarybas techniškai aptarnauja ir jų darbą organizuoja Architektų rūmai regioninių architektūros tarybų nuostatuose nustatyta tvarka. Architektų rūmų taryba, vadovaudamasi Įstatymo 18 straipsnio 4 dalimi, 2017-11-10 sprendimais „Dėl regioninių architektūros tarybų nuostatų patvirtinimo“ Nr. T17/10-1 ir „Dėl pirminės regioninių architektūros tarybų sudėties patvirtinimo“ Nr. T17/10-2, patvirtino regioninių architektūros tarybų nuostatus ir sudėtį. Regioninių architektūros tarybų nuostatų (toliau – Nuostatai) 40 punkte nustatyta, kad visi suinteresuotų fizinių ir juridinių asmenų prašymai dėl regioninių architektūros tarybų teikiamų rekomendacijų, išvadų ir pasiūlymų, teikiami per Lietuvos architektų rūmus, adresu: Kalvarijų

g. 1, Vilnius, arba el. p.: info@architekturumai.lt, šių Nuostatų nustatyta tvarka. Nuostatų 50 punkte nurodoma, kad regioninių architektūros tarybų sprendimai priimami periodiškai, ne rečiau kaip 1 (vieną) kartą per mėnesį, šaukiamuose susirinkimuose.

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, Architektų rūmai mano, kad Teisės akto projektas, jo rengėjo, pakartotinai turi būti įvertintas sisteminiu požiūriu, atsižvelgiant į jo santykį su galiojančiais teisės aktais ir siūlo Teisės akto projekto 6 punkto 2 dalyje papildantį statybos techninį reglamentą STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ 65^{1.2} punktą išdėstyti sekančiai:

„65^{1.2}. kompiuterinę laikmeną su Architektūros įstatymo [5.161] 12 straipsnio 3 dalyje nurodytų statinių įrašytais projektiniais pasiūlymais, protokolo ir jo priedų įrašais kartu su prašymu pateikia regioninei architektūros tarybai per Lietuvos architektų rūmus, regioninių architektūros tarybų nuostatų (toliau – Nuostatai) nustatyta tvarka, rekomendacijai gauti. Regioninė architektūros taryba rekomendaciją pritarti šiems pasiūlymams, parengia ir pateikia projektuotojui, Nuostatų nustatyta tvarka ir terminais.“

Taip pat atsižvelgdami į Teisės akto projektą ir Įstatyme įtvirtintų regioninių architektūros tarybų svarbą architektūros srityje, manome, kad šiame ar kituose teisės aktuose būtų tikslinga įtvirtinti priimamų administracinių sprendimų **terminų sustabdymą** iki regioninės architektūros tarybos, jų Nuostatuose nustatyta tvarka ir terminais, pateiks rekomendacijas pritarti tokiems projektiniams pasiūlymams. Pažymėtina, kad neįtvirtinus priimamų administracinių sprendimų terminų sustabdymo, neišvengiamai bus susiduriama su Įstatymo neįgyvendinimo grėsme.

Teisės akto projekto 8 punkte pakeičiančiame Statybos techninio reglamento STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ 66 punktą, antroje ir trečioje pastraipoje nurodoma: *„Jeigu 65¹ punkte nurodyti subjektai per nustatytus terminus nepateikė išvados ar rekomendacijos, projektuotojas, 65¹.1 papunktyje nurodytu atveju, praėjus 14 darbo dienų, 65^{1.2} papunktyje nurodytu atveju - 24 darbo dienoms nuo prašymo pateikimo, kompiuterinę laikmeną su patikslintų (jei buvo tikslinti) projektinių pasiūlymų, protokolo (protokolų) ir jo (jų) priedų įrašais su prašymu pritarti projektiniams pasiūlymams pateikia savivaldybės administracijos valstybės tarnautojui, atliekančiam savivaldybės vyriausiojo architekto funkcijas [5.161], arba prašymą su šiame punkte išvardintais dokumentais pateikia naudodamasis IS „Infostatyba“, jei 60 punkte nurodytas prašymas buvo pateiktas pasinaudojant šia informacine sistema.*

Per IS „Infostatyba“ pateiktų prašymų pritarti projektiniams pasiūlymams informacinės sistemos viešinamejoje skiltyje pateikiamuose prieduose (protokolo (protokolų) ir jo (jų) priedų įrašai), asmens duomenys (asmens kodas, telefono numeris, elektroninio pašto adresas, gyvenamosios vietos adresas), vadovaujantis Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 1 ir 4 punktais ir 7 straipsnio 4 dalimi, nenurodomi. Priedai su asmens duomenimis pateikiami IS „Infostatyba“ neviešinamejoje skiltyje.“

Architektų rūmai, mano, kad asmens duomenys nėra ir negali būti laikoma vienintele neviešinama informacija. Įvertinus projektinių pasiūlymų sudėtį, nustatytą Statybos techninio reglamento STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ 13 priedo „Projektiniai pasiūlymai“ 8 punkte, pažymėtina, kad projektinius pasiūlymus lydi ir kita galimai konfidenciali (neviešinama) informacija pateikiama užsakovo projektavimo užduotyje, tai paprastai būna užsakovo strateginiai verslo plėtros planai, patentuoto prekės ženklo spalvinių ar kitų reikalavimų perkėlimas į statinio patalpų apipavidalinimą ar kiti projektavimo užduotyje

keliami reikalavimai projektuotojui, kurie svarbūs užsakovui įgyvendinančiam jo prekės ženklo atpažinimo politiką, kuriems viešinimo reikalavimas neturėtų būti keliamas dėl juose esančios galimai konfidencialios informacijos turinio ir šios informacijos mažareikšmiškumo visuomenei ir ją supančiai aplinkai.

Pažymėtina, kad visuomenei kur kas svarbiau būtų, kartu su projektu pateikti ir tokią informaciją, kuri turi reikšmingą įtaką formuojant tos visuomenės aplinką. Atsižvelgiant į tai, manome, kad visuomenei informuoti, kartu su projektu turėtų būti pateikiami sklypo sutvarkymo sprendimai, statinio tūriniai ir fasadiniai sprendiniai bei kita informacija turinti įtakos aplinkai, kurioje reiškiasi visuomenės interesai, o ne informacija apie statinio patalpų suplanavimą ar patalpų skaičių tame statinyje ar privataus turto duomenis, komercinius planus ir kita.

Architektų rūmai, atsižvelgdami į tai išdėstyta, mano pateikiamos informacijos sudėtis turi būti nustatyta atsižvelgiant į visuomenės poreikius. Siūlome numatyti, kad kartu su projektu turi būti parengtas ir savivaldybės administracijai pateiktas atskiras dokumentų rinkinys skirtas viešinimui.

Architektų rūmai ypač atkreipia Jūsų dėmesį į autorių teisių apsaugos įgyvendinimo reikalavimus nustatytus Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių apsaugos įstatyme ir į projektinius pasiūlymus rengiančio statinio architekto (autoriaus) padėtį Lietuvos Respublikos Statybos įstatymo 24 straipsnio 19 dalies kontekste. Vadovaujantis Statybos įstatymo 24 straipsnio 19 dalies nuostata statinio projektą pasirašo statinio projektuotojas ar jo įgaliotas asmuo, statinio projekto vadovas, statinio projekto dalių vadovai, statinio architektai ir statinio projekto rengėjai. Architektų rūmų nuomone, atsižvelgiant į tokį reglamentavimą, būtina nedelsiant šią įstatymo nuostatą nuosekliai atskleisti ir įtvirtinti Reglamento turinyje, leidžiant aiškiai ir nedviprasmiškai projektinius pasiūlymus rengiančio statinio architekto (autorių) suvokti kaip statinio projekto rengėją turintį autoriaus teises, kurios yra gerbiamos ir ginamos. Atsižvelgdami į tai kas išdėstyta ir į autorių teisių apsaugos įgyvendinimo vientisumo reikalavimus, prašome Jūsų, skiriant ypatingą dėmesį į projektinius pasiūlymus rengiančio statinio architekto (autoriaus) padėtį, Reglamente aiškiai ir nedviprasmiškai reglamentuoti pagrindines autorių teisių apsaugos nuostatas, nustatant, kad rengiant statinio projektą (techninį ir/ar darbo) šiame procese privalomai dalyvautų ir projektinius pasiūlymus rengęs statinio architektas, kaip autorius, kuriam priklauso projektuoto statinio architektūros ir kitų pagrindinių sprendinių idėjų autorystė. Tik nustačius tokį reglamentavimą, bus pakankamai aiškiai detalizuota Statybos įstatymo 24 straipsnio 19 dalies nuostata ir įtvirtinta lygiateisė projektinius pasiūlymus rengiančio statinio architekto (autoriaus) padėtis, leisianti tinkamai įgyvendinti architekto, kaip autoriaus teises, ir užtikrinti ne tik statinio architektūrinę kokybę, bet ir suteikti aiškumą pačiam statytojui, kuriam ypač svarbus autoriaus teisių sureglamentavimas garantuojantis tinkamą ir sklandų statinio projektavimo paslaugų organizavimą.

Architektų rūmai atsižvelgdami į kitas Įstatymo nuostatas ir siekdami tinkamo jų suderinimo su kitais teisės aktais papildomai teikia siūlymus:

1. nustatyti, kad architektūrinių konkursų atvejais dėl architektūrinių, urbanistinių, valstybinių ar viešojo intereso požiūriu reikšmingų objektų nurodytų Įstatymo 13 str. 2 d., planavimo ar projektavimo, parengta konkurso ataskaita būtų įtraukiama į projektinę dokumentaciją;

2. nustatyti, kad architektūrinių, urbanistinių, valstybinių ar viešojo intereso požiūriu reikšmingiems objektams nurodytiems Įstatymo 13 str. 2 d. dėl, kurių rengiami architektūriniai

konkursai, būtų nustatyta supaprastinta viešinimo tvarka;

3. nustatyti prievolę subjektams vykdančioms architektūrinius konkursus, Įstatymo nustatyta tvarka suderintas architektūrinių konkursų sąlygas skelbti IS „Infostatyba“.

Lietuvos architektų rūmai, esant poreikiui, yra pasirengę šiuos savo siūlymus nuosekliai ir išsamiai paaiškinti ir pagrįsti atskiruose, tam tikslui inicijuotuose susitikimuose.

Lietuvos architektų rūmų pirmininkė

Daiva Bakšienė